כפר עולמי · יחידה 2: גלובליזציה מעצימה שינויים · חוברת קטנה

בעיות שחוצות גבולות

חוברת תלמיד · **בסיסי**

לזיהום אין דרכון: הוא עובר גבולות בלי לבקש רשות.

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: לזיהום אין דרכון
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

זרם ימי
מים בים שזורמים כמו נהר גדול.
לדוגמה: זרם שמביא בקבוקים לחוף רחוק

בעיה חוצת גבולות
בעיה שעוברת ממדינה אחת לאחרת.
לדוגמה: עשן ממפעל שמגיע למדינה השכנה

מים עיליים
מים שרואים על האדמה: נהר ואגם.
לדוגמה: נהר שעובר בכמה מדינות

מיקרופלסטיק
חתיכות פלסטיק קטנטנות בים.
לדוגמה: פתיתים זעירים כמו פלפל במים

קרינה רדיואקטיבית
קרינה מסוכנת שאי אפשר לראות.
לדוגמה: דליפה מתחנת כוח אחרי צונאמי

מים תחתיים
מים שנמצאים מתחת לאדמה.
לדוגמה: באר שאובה מים מעומק האדמה

פחמן דו-חמצני
גז שיוצא כששורפים דלק.
לדוגמה: גז שיוצא ממנוע של מכונית

זיהום אוויר
עשן וגזים שמלכלכים את האוויר.
לדוגמה: ערפל אפור מעל עיר גדולה

קוראים

לזיהום אין דרכון

על המפה יש קווים של גבולות. אבל הרוח, הים והנהרות לא עוצרים בגבול. עשן ממפעל עף ברוח למדינה שכנה. בקבוק שנזרק לנהר מגיע לים ולחוף רחוק.

בים יש זרמים שמסתובבים. הם אוספים פלסטיק לאזור גדול באוקיינוס. רוב הפלסטיק שם קטן מאוד, כמו פירורים. גם נהרות ומים מתחת לאדמה משותפים לכמה מדינות.

כששורפים דלק, יוצא גז לאוויר. הגז מתפזר בכל כדור הארץ. בגלל זה כדור הארץ מתחמם. מדינה אחת לבד לא יכולה לפתור את זה. כל המדינות צריכות לעבוד יחד.

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. בעיה חוצת גבולות ☐ **א.** חתיכות פלסטיק קטנטנות בים.

2. זרם ימי ☐ **ב.** מים שרואים על האדמה: נהר ואגם.

3. מיקרופלסטיק ☐ **ג.** בעיה שעוברת ממדינה אחת לאחרת.

4. מים עיליים ☐ **ד.** מים שנמצאים מתחת לאדמה.

5. מים תחתיים

ה. מים בים שזורמים כמו נהר גדול. ☐

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: זיהום אוויר קרינה רדיואקטיבית פחמן דו-חמצני

1. גז שיוצא ממנוע של מכונית – זו דוגמה ל־_____
2. ערפל אפור מעל עיר גדולה – זו דוגמה ל־_____
3. דליפה מתחנת כוח אחרי צונאמי – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 למה זיהום עובר מדינות?

- א. כי יש לו כרטיס טיסה
- ב. כי רוח, ים ונהרות לא עוצרים בגבול
- ג. כי אנשים מעבירים אותו ביד
- ד. כי הגבולות זזים

2 מה הזרמים בים עושים לפלסטיק?

- א. מעלימים אותו
- ב. הופכים אותו לדגים
- ג. אוספים אותו לאזור גדול באוקיינוס
- ד. מחזירים אותו לחנות

3 איך נראה רוב הפלסטיק באמצע האוקיינוס?

- א. פירורים קטנים מאוד
- ב. אי גדול שאפשר ללכת עליו
- ג. הר של בקבוקים
- ד. שקית אחת ענקית

4 מה זה מים תחתיים?

- א. מים בתוך ענן
- ב. מים בבקבוק
- ג. מים בבריכה
- ד. מים מתחת לאדמה

5 מי צריך לפתור בעיה שחוצה גבולות?

- א. רק מדינה אחת
- ב. כמה מדינות יחד
- ג. אף אחד
- ד. רק ילדים

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

		נכון	לא נכון
1	עשן ממפעל יכול להגיע ברוח למדינה אחרת.		
2	באמצע האוקיינוס יש אי של זבל שאפשר לעמוד עליו.		
3	נהר יכול לעבור בכמה מדינות.		
4	גז שיוצא משריפת דלק נשאר רק בעיר שבה שרפו אותו.		

חלק ג' – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 מה יכול לקרות לבקבוק פלסטיק שנזרק לנהר? כתבו את המסע שלו.

התחילו כך: הבקבוק נזרק... ואז...

2 כתבו דבר אחד שאפשר לעשות כדי שפחות פלסטיק יגיע לים.

התחילו כך: אפשר...

כרטיס יציאה – בעיות שחוצות גבולות

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 בעיה שחוצה גבולות היא...

2 דוגמה: ...

3 מה אני יכול לעשות כדי לעזור?

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה